

Németh Dezső

Mitológiai elemek a magyar költészetben

Doctorem Mundi: Dm értekezés tézisei

Budapest · 2017

Témavezető:

Dr. Ötvös László PhD

bibliakutató

Változó Világ Doktori Iskola

DI elnöke: Dr. Szimeonov Todor

1083 Budapest, Práter u. 56.

Telefonszám: (1) 796 2704

I.

A kitűzött kutatási feladat rövid összefoglalása

A Mitológiai elemek a magyar költészetben cím gondolatilag és tematikusan két részre tagolható:

1. *Mitológiai értelmezések feltárása, a kutatás metodológiai meghatározása*

a, Ahhoz, hogy a mitológiai elemeket (fragmentumokat) a költészet textúráiban értelmezni tudjuk, szükséges a mitológiák alapos ismerete. Tematikusan foglalkozni kell a mítosz és a mitológia fogalmával, instrumentumaival.

b, Az általános fogalmi meghatározás mellett alaposan tanulmányozni szükséges más humántudományok által alkalmazott definíciókat.

c, A vizsgálódás eredményeként értelmezni kell a mitológiatudomány területén alkalmazott fogalmak jelentését és az ezekhez kapcsolódó tanulmányok téziseit.

d, Az értekezés céljának megfelelően meg kell határozni azt a mitológiai kutatási metodológiát, amely alkalmas a feladat elvégzésére.

2. A magyar költészet mitológiai fragmentumai

a, Irodalmi szövegelemzések és az interpretációs módszerek tanulmányozása. Például: szövegimmanens, hermeneutika, recepcióelmélet, formalizmus/strukturalizmus, pozitívizmus, pszichoanalitikus megközelítések.

b, A versekben előforduló ismert közvetlen mítoszelemek feltárása és jelentéstartalmaik értelmezése, néhány tematikusan kiválasztott szerző versei alapján.

b, Normál költői képek és a költői mitologikus képek összevetése és elhatárolásuk módszereinek bemutatása.

c, Költői képek mítosztartalmának kimutatása, közvetett költői mítoszelemek leíró, interpretációs megjelenítése.

II.

Az anyaggyűjtés módszerei, a források feltárása, felhasználása

1. Az anyaggyűjtésnél általánosan támaszkodtam korábbi ismereteimre, könyveimre és az internet nyújtotta sokrétű lehetőségre az anyagok feltárásánál. Az internetről letöltött anyagokat külön map-

pákba rendszereztem, ellenőriztem forrásaikat, és csak utána használtam fel a számomra értékesnek ítélt elgondolásokat, kutatási eredményeket.

2. Könyvtári anyaggyűjtéseknél rendszerezett jegyzeteket készítettem, amelyeket besoroltam az előre meghatározott, ideiglenes tartalomjegyzék fejezetébe.

3. Disszertációmát számítógépen készítettem, négy féle mappába rendeztem anyagaimat:

a, Jegyzetmappa, a fontos megállapítások tárolására.

b, Dolgozómappa, a fejezetrészek kidolgozására.

c, Készanyagmappa, a véglegesített részek tárolására.

d, Disszertációmappa, a tartalomjegyzék szerinti, oldalszámozott anyagok formázott tárolására.

4. A felhasznált források adatait betöltöttem ideiglenesen a Felhasznált irodalom fejezetbe. A fejezetek után közvetlenül feltüntettem a jegyzeteket és a hozzájuk kapcsolódó forrásokat.

5. A felhasznált anyagok mennyisége:

a, 800 oldal nyomtatott A4 oldal internetes portálokról (PDF fájlok, text fájlok, képek).

b, 180 fájl letöltés mappákba.

c, Kb. 50 könyvből készített 160 oldal A5-s füzetekbe jegyzetelés.

d, Körülbelül 1300 eltöltött óra a kutatásokra és a diszszertáció elkészítésére.

III.

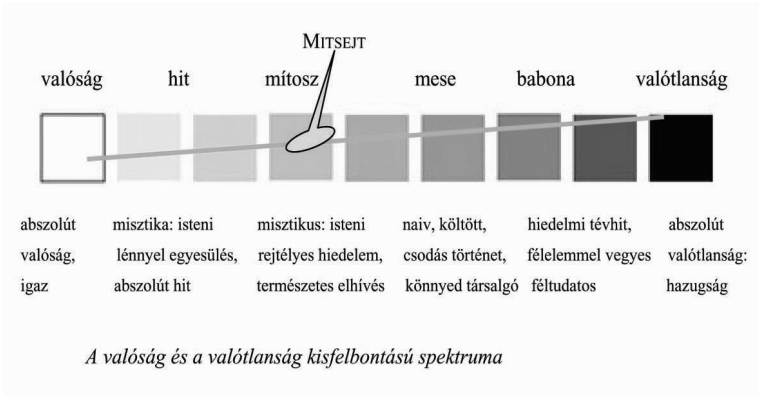
A kutatási eredmények rövid összefoglalása

1. A mitológiai szakirodalom tanulmányozásának eredményeként jutottam arra a következtetésre, hogy a mitológiai történetek elemzése nem elégséges a mítosz keletkezésének és instrumentumainak megértéséhez. Arra kerestem a választ, hogy mi a jellegzetes különbség a hit, a mitológia és a mese között. Minden esetben a sejtéssel kerültem kapcsolatba, ezért létrehoztam a mitológiai sejtet (MITSEJT). A mitológiai képzetek a sejtésből fakadnak, a hiedelem sejtéseiből.

Arra a megállapításra jutottam, hogy a vallásos ember hite (*elhívése*) nagyobb, mint a mítoszember

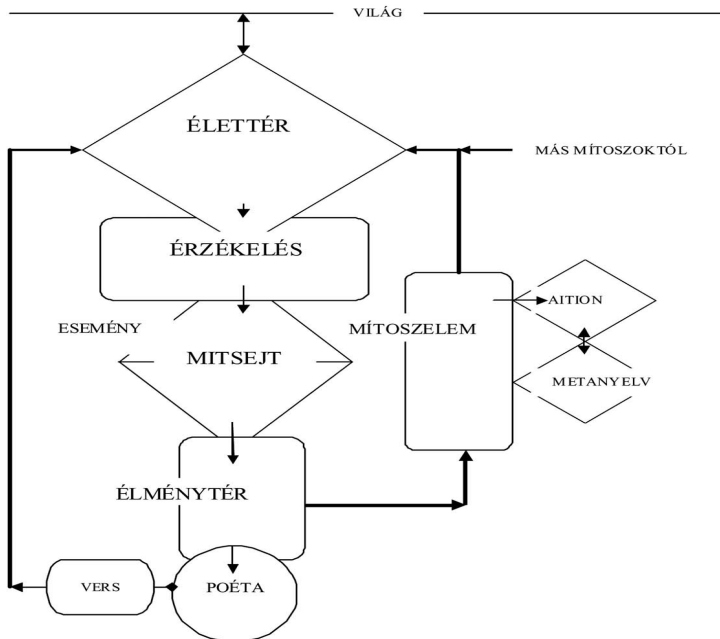
hiedelme, így a vallásos ember hite relatíve közelebb van a valósághoz, mint a mítoszember hiedelme. A mese valósághoz való viszonya még távolabbi, így a mítosztól jobbra helyezkedik el a valótlanosság felé.

A valóság és a valótlanosság spektruma és a mitológiai sejt bevezetése.

2. A mitológiai szövegek tanulmányozása mellett, nagyobb figyelmet fordítottam azokra a tanulmányokra, amelyek régészeti leletek tanulságai alapján vonnak le következtetéseket az őskori és ókori emberek viselkedéséről (ld. még: kulturális antropológia). A másik figyelemreméltó terület a még törzsi keretek közt élő törzsek, népcsoportokról írt tudósítások, tanulmányok (pl. *Sir George Grey: Polynesian Mythology and Ancient Traditional History of*

The New Zeland Race: Polinéziai mitológia és az új-zélandi faj ősi hagyományos története; vagy Keszthelyi Zoltán: Indiánok Arizonában c. könyvében a navahó indiánok élő mitológiájának leírása). Úgy találtam, hogy a mitológiai történetek helyett a mítoszkeletkezés valós élettereit tanulmányozva közelebb juthatok a mítosz születéséhez. Ezen vizsgálódások eredménye:

A mítosz születésének és elemzésének folyamatábrája

3. A versek és mitológiai fragmentumaik interpretációs leírásai által úgy találtam, hogy a grammatikai és poétikai elemzések elsősorban nem a mitológiai vers művészi élményét tükrözik. Pedig minden művészeti alkotást, így a verset is, művészi élménykeltés miatt hozza létra az alkotó. Tehát a vers interpretációját képszerűvé és életszerűvé kell tenni. Ez úgy lehetséges, hogy a vers érzékképeit kell interpretálni, és szelektorokkal kell kiszűrni a nem kívánt részleteket (ld. valóságselektor, meseselektor, stb.):

Érzékképek és szelektorok alkalmazása a mitológiai vers interpretációja során.

4. A jó interpretáció a mitológiai vers szövegéből létrehozza a versképet. A verskép kivetítése a nyelv által pedig élményként hat, amely jellemző a mitológiai vers művészi értékére. Ezzel a szintézissel felépíti (*megfesti*) az interpretátor a verset, a szöveget hangokként, szavanként olvassuk, és egyre több képrészt alkotunk képzeletünkkel, amelyekből a vers összes érzékképeivel „látás, hallás, stb.” mozgóképfolyamatát tudjuk kivetíteni interpretációs vászunkra, a papírlapunkra.

Meggyőződésem, hogy a mitologikus versek ilyen életszerű interpretált bemutatással, sokkal job-

ban mutathatják meg művészi értéküket, és a versek szerethetőbbé válnak az olvasók előtt:

Ikonográfia szerű versinterpretáció alkalmazása

5. Ötödik tézisem szerint a költemények fragmentumaiban található közvetlen - a mitológiai szépirodalomban létező - és közvetett költői mítoszok, amelyek tartalmilag tekinthetők mítoszoknak.

Közvetlen és közvetett költői mítoszok fogalma

6. Hatodik tézisem lényege, hogy a mitológia, mint tudomány két fontos elemből áll: egyik a mitológiai szakirodalom (mitológiai világkép), a másik a mitológia szépirodalom. Egyik sem lehet meg a másik nélkül, de csak a mitológiai történetek boncolgatása nem biztos, hogy hű képet tud adni a mitológia tudományáról.

Mitológiai - szakirodalom és szépirodalom értelmezése

Tehát, a Mitológiai elemek a magyar költészetben című munka eredményei:

a, A valóság és a valótlanság spektruma és a mitológiai sejt bevezetése.

b, A mítosz keletkezésének és elemzésének folya-

matábrája.

c, Érzékképek és szelektorok alkalmazása a vers interpretációjában.

d, Ikonográfia szerű versinterpretáció alkalmazása

e, Közvetlen és közvetett költői mítoszok fogalma

f, Mitológiai - szakirodalom és szépirodalom értelmezése (ld. mitográfia).

IV.

Publikációk jegyzéke

Könyveim:

- Ikonfal: Tinódi Klub, Budapest 1992

ISBN 963 04 2690 0

- Kacagófa: Tinódi Klub, Budapest 1993

ISBN 963 04 3044 4

- Táltosének: Püski K. és Nyomda, Budapest 2008

ISBN 978 963 06 4207 1

- Minden arcunkban: Révai Dig. Kiadó, Budapest 209

ISBN 978 963 239 043 7

- Új Minótauros: Ad Librum Kiadó, Budapest 2009

ISBN 978 963 9888 81 4

- Költő a keresztúton: Rím Könyvkiadó, Budapest 2012

ISBN 978 615 5260 02 7

- Madárísten világfán énekel: Lant Irodalmi klub, Budapest 2015, ISBN 978 963 12 2339 2
- Tóti legendárium: Lant Irodalmi Klub, Budapest 2015 ISBN 978 973 12 3837 2

Antológiák:

- Álmodom azt, ami lét: Cserhát M. Kör, Budapest 1992 ISBN 963 450 030 7
- Ünnepek és hétköznapok az óvodában: ITEM Könyvkiadó, Békéscsaba 2006. ISBN 963 9620 08 4
- Visszhang antológia 1998. (Gondelégia 336. old.) ISBN 963 7811 76 1
- Arcok és énekek: Rím Könyvkiadó 2007. (versek 251. old.) ISBN 978 963 7861 71 9
- 2000 éves út: Nyíregyháza 2001. (Életrajz, versek 204. old.) ISBN 963 440 136 8
- Prosszer G. Júlia: Naxosz felé c. regénye epilógusa (544. old.) Budapest 1993. ISBN 963 400 826 7 1K
- Véremben oldódnak: Rím Könyvkiadó 2007. (Recenzió az Ikonfalról 115. old.) ISBN 963 7868 07 0

Lapok, folyóiratok:

- **Periféria** (Kissebségi közéleti lap), Nyíregyháza ISSN 1219 784 X

1996. január (A demokrácia álarcában 7. old)

1996. február (Perifériaember 19. old.)

1996. április (Csillagszóró ének 28. old)

1996. július (Kaméleonok között 14. old.)

- **Szpari plusz** (Sport, közéleti, kulturális, gazd. lap)

ISSN 1416 6968

1996. szeptember (A halál korlátján 26. old.)

1996. október (Mondd utánam 8. old.)

1997. november (Mintha nem lenne 1. old.)

1998. április (Szigetközi rapszódia 19. old.)

- **LANT** Irodalmi Folyóirat: Tinódi Klub 1990-2004

ISSN 0865-8633 www.kislant.hu (Folyóiratok)

1. sz. Mécsvilág 2. old, Agyagparipa 8. old. 2. sz. Bólongjatok harangvirágok 2. old. A halál nyakkendője 4. old. Édesanyám csillaga 9. old. Kacagófa 10. old. Pénzfaló; Csendbaba 12. old. 3. sz. Részegpárbaj 3. old. Furulya-ember; Furulyázás 11. old. Fülfon Tóni; Hangyaháború 12. old. 4. sz. Téltündér 1. old. Csipkepalota 11. old. 5. sz. Virágos citera 16. old. 6. sz. Háború 2. old. Óriás kakas 10. old. Tavasztündér 12. old. 7. sz. Kaméleonok között 13. old. Versszimfónia 15. old. Csillagszóró ének 16. old. 8. sz. Élőkeresztfa 1.

old. Versszimfónia 15. old. 9. sz. Vitame sašica milich hostov 2. old. Versszimfónia 15. old. 10. sz. Versszimfónia 7. old. A fénylő fohászok katekizmusa 12. old. Amikor nézem a szemed 13. old. 11. sz. Ne féljetek emberek 15. old. 12. sz. Hat fekete paripa 13. old. Ősz 14. old. 13. sz. Megélni kell 4. old. 14. sz. Sirató ének 3. old. 15. sz. Pajzán karácsonyfa 1. old. 16. sz. Időparipán 15. old. 17. sz. Ma virrasztok 15. old. 18. sz. Költő a keresztúton 15. old. 19. sz. A halál korlátján 5. old. 20. sz. Anyám ölében 5. old. Vágyak, zuhanások 6. old. 21. sz. Mintha nem lenne 16. old. 22. sz. Öt éves a LANT 2. old. Németh Dezső 21. old. 23. sz. Új Cantino optima 1. old. Levél a Somogy c. folyóirathoz 2. old. 24. sz. Ha elmegyek 16. old. A KORTÁRS I.F. 17. old. Verskritika 22. old. 25. sz. Úgy fogd a kezem 2. old. Almafában látom 16. old. Léda üzen 20. old. 26. sz. Mióta 8. old. Túlevél 11. old. 27. sz. Szigetközi rapszódia 5. old. Mondd utánam 19. old. 28. sz. Anyám gyökérrel hímzett asszony 2. old. Jób nem így felelt 12. old. 29. sz. Minden arcunkban 1. old. Attila I. 11. old. 30. sz.

Még; Üreg 5. old. 31. sz. N. D. Versek 10. old. Sabari vihar 19. old. 32. sz. Csöndkereső 9. old. N. D. Versek 11. old. Az Ateista Történelmi Egyház 14. old. Patkányok ideje: recenzió. 15. old. 33. sz. Lopakodó 7.

old. Ateista Történelmi Egyház 8. old. 34. sz. N. D.
Versei 2. old. Ateista Történelmi Egyház 8. old. 35. sz.
Sirató ének 2. old. Dorgatórium 14. old. 36. sz.
Aforizmak 2. old. Nem halk megjegyzés 10. old.
Anarchia 18. old. 37. sz. Sámán-ének 15. old. 38. sz.
Íztelen, ízetlen "Vegyespörkölt" 11. old. 39. sz. Csodás
iron ró 2. old. Megfeneklett Sajó hajó 8. old. B. M L.
Isten neve: Jahve 9. old. 40. sz. Dedó tan ő rizs 6. old.

Kis Lant Irodalmi Folyóirat: 2004-2017 · 41-120. szám.
ISSN 1788-7542 nyomtatott; ISSN 1788-7631 online

42. sz. Kikelet 12. old. 43. sz. A költőnek szabadnak
kell lenni 3. old. Ballada a Gerinc- (út) telenekről 18.
old. 44. sz. M. B. Az ember cucca (rec.) 5. old. Rege 19.
old. 46. sz. távolról jöttem; rejtegetem 2. old. B. M. L.
Tizennégyes c. könyvéről 5. old. 47. sz. Változatok
valami keresésére. 3. old. L. W. M: A lélek szabadsá-
ga (rec.) 16. old. Menekülünk 18. old. 49. sz. B.M.L:
Alexander Kusnyer: Nyársirató (ford.; rec.) 3. old.
Álmom veled 15. old. 50. sz. Kifogytál magamból 14.
old. Szemetek lángos virágaiban 21. old. 51. sz. Négy
soros dráma 3. old. 52. sz. Elmélkedés Juhász Gyula:
Milyen volt c. verséről 3. old. Olyanok vagyunk 24.
old. 54. sz. Kíváncsi és intelem 3. old. 55. sz.

Szarvasnász gyöngyházfényű este 21. old. 56. sz. Megint 1. old. 57. sz. Csöndsirató; Botozó holdéj fut felhők távolába 2. old. 59. sz. Éjszaka 23. old. 60. sz. Még 10. old. 61. sz. Ügek vallomásai 9. old. Versek 23. old. 62. sz. Alázat neked 10. old. 63. sz. Gondolatok Ötvös L. három verséről 3. old. Gondolatok Rofkaim Mare költészetéről 19. old. 64. sz. Táltosének 1. old. 11. old. 65. sz. Táltosének 1. old. Versek 2. old. 66. sz. Táltosének 1. old. Versek 15. old. 67. sz. Táltos monológ 23. old. 68. sz. Mesék 9. old. 70. sz. Emlékezés (Rudnai Gábor) 3. old. Mesék 9. old. 71. sz. Éjjel szerelemmel világítunk; Kimondom végül 17. old. 72. sz. Versrovatvezető 12. old. 73. sz. Szamárpegazussal az Olümposzon 3. old. 74. sz. Fénytelenül 3. old. 75. sz. Madáristen világfán énekel 13. old. 76. sz. Poe hollójával beszéltem (versek) 2. old. Madáristen világfán énekel (folyt.) 10. old. A pók füle 17. old. 77. sz. Magad leszel a kő 11. old. 79. sz. Versek a versek 5. old. 81. sz. Szabótelep; A Gubacsi-hídon 12. old. KeCsegeart 13. old. 82. sz. Elfáradt utak 1. old. Itt volt a ház (versek) 2. old. Fények sötétre esnek 24. old. 83. sz. Ne keressetek 10. old. 84. sz. Az egomi sárkány (rapmese) 19. old. 85. sz. Magammal beszélgettem 13. old. Álszentek világa 22. old. 86. sz. Himnusi áldás Ábrahámért (ford. angol) 4. old.

Milton Acorn: Kiáltok szeretet (ford. angol) 8. old. Archaikus ének (versek) 23. old. 87. sz. B.B. Vajúdás gyönyöre (recenzió) 3. old. Hagyaték 20. old. Sisina (ford. Fr.) 22. old. 88. sz. Mai ballada 8. old. Rendületlenül mernek 13. old. 89. sz. Kifogytál magamból 1. old. Rozália 2. old. A szamár 19. old. 90. sz. Majd 22. old. 91. sz. A pártus herceg 8. old. Érintésed 23. old. Pléhkereszt 24. old. 92. sz. Milton Acorn: Kolibri (ford. angol) 12. old. Poe: Eluláliám (ford. angol) 23. old. 93. old. Tájkép (versek) 17. old. 94. sz. Hullt belém rengeteg levél (versek) 7. old. Testemre kifeszítve 17. old. 95. sz. A Kis-Dunánál; Darudombon 11. old. Modern passió 22. old. 96. sz. Egomi vidámságbolt 12. old. 97. sz. Szürrealista elemek N.E. költészetében 5. old. Két kilométeres volt a délután (versek) 22. old. Elhunyt Csepel költője 20. old. 98. sz. Holokauszt 1. old. Rapszódiaiám (versek) 2. old. Hajléktalanok 16. old. 99. sz. Poe: Harangjáték (ford. angol) 11. old. Összeborultak a fák 24. old. 100. sz. Félreértett világ a posztmodern irodalomban 11. old. Ha ősz van (versek) 17. old. 101. sz. Ha eljőnnél mégis; Elreppen időm 7. old. Posztmodern gondolkodás ... 11. old. Poe: Álomsziget (ford. angol) 17. old. 102. sz. Poe: Heléna (ford. angol) 1. old. 103. sz. Műanyagnövényt ültetek (versek) 23. old. 104. sz.

Menyecskeeste (versek) 22. old. 105. sz. Elmélkedés a versről 3. old. 106. sz. Törttükör paránya meríti arcom (versek) 23. old. 107. sz. Múzsám az édesanyám 1. old. Agancs ágkorona szentvirág álmom alatt (versek) 2. old. Magyaros petíció (versek) 23. old. 108. sz. Legelső viola 18. old. 109. sz. Tollpengető citera-
virág 14. old. 110. old. Dumállikon 7. old. Az elítélt 20. old. 111. sz. Űljetek a vers elé ... 9. old. 112. sz. Füstkarikám a glóriád (versek) 2. old. 113. sz. Holtvirág idő (versek) 10. old. 114. sz. Menekül a hold (versek) 2. old. 115. sz. A hold bal füle 21. old. 116. old. Magunknak üzenjük; Neo Heródes 14. old. 117. old. Holdszemed (versek) 2. old. Sokkolók 23. old. 118. old. Temetőben (versek) 24. old. 118. sz. Ismeretlenül (versek) 17. old. 119. sz. Kánon (versek) 23. old. 120. sz. Margit-szigeten 1. old. Óskaján mítosz-
lelke... 20. old.

Megjegyzés: A LANT és a Kis LANT folyóirat minden számának címlap képe Németh Dezső munkája.

